

Aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en minister voor Basis- en Voortgezet
Onderwijs en Media
Mevrouw mr. drs. I.K. van Engelshoven en de heer drs. A. Slob
Postbus 16375
2500 BJ 'S-GRAVENHAGE

Amsterdam, 30 januari 2021

Betreft: Reactie internetconsultatie wetsvoorstel bevoegdheden schoolonderwijs jonge en oudere
kind

Geachte mevrouw Van Engelshoven en heer Slob,

Afgelopen 23 december is de internetconsultatie over wetsvoorstel bevoegdheden schoolonderwijs
jonge en oudere kind gepubliceerd. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de aangenomen moties¹².
Met deze brief willen wij onze reactie op het wetsvoorstel met u delen.

In januari 2021 hebben wij als beroepsvereniging uitvraag gedaan bij leraren. 1332 leraren hebben
aangegeven hoe zij staan tegenover aparte bevoegdheden voor jonge of oude kind. In bijlage I vindt
u de resultaten van deze enquête.

Vakmanschap doet ertoe en zou centraal moeten staan wanneer er gesproken wordt over
bevoegdheden. De kwaliteit van ons onderwijs valt of staat met goed opgeleide leraren die bevoegd
en bekwaam zijn om de wettelijke taak uit te voeren. Als Lerarencollectief constateren wij dat het
huidige wetsvoorstel onvoldoende draagvlak vindt bij leraren. Leraren zijn verdeeld over het
toevoegen van twee aparte bevoegdheden. Een meerderheid van de leraren (71%) zal nog steeds zelf
kiezen voor een brede bevoegdheid. Er is ook geen consensus over welke leeftijdsgroepen behoren
tot het jonge of oude kind (zie figuur 1 en 2 in bijlage I).

De onderbouwing voor het wetsvoorstel is: het 'lerarentekort' verkleinen door de instroom te
vergroten. Aparte bevoegdheden zouden de aantrekkelijkheid van het beroep vergroten, met name
voor mannen. Uit onze enquête blijkt dat er geen meerderheid onder leraren (38%) te vinden is
waaruit blijkt dat een aparte bevoegdheid bij kan dragen aan de aantrekkelijkheid van het beroep
leraar (zie tabel 4a in bijlage I). Ook onder mannelijke leraren is geen meerderheid te vinden (zie tabel
4b in bijlage I).

Er wordt in het wetsvoorstel ook gesproken over het aanpassen van de instroomeisen passend bij
deze aparte bevoegdheden. In de motie¹ is daarbij het argument dat de instroomeisen niet in
verhouding staan tot hetgeen in het curriculum van het jonge kind wordt aangeboden. Aanpassingen
in de instroomeisen zouden deze drempel weg kunnen nemen. Een grote meerderheid van de leraren
(72%) is het oneens met aanpassingen van instroomeisen die verbonden zijn aan aparte
bevoegdheden (zie tabel 4a in bijlage I). De helft van de leraren vindt verschillende bevoegdheden van
meerwaarde. Een kleine meerderheid vindt een aparte bevoegdheid gericht op het jonge of oude kind
van meerwaarde voor de desbetreffende doelgroep (zie tabel 3 in bijlage I). Echter vindt men het ook
van belang dat leraren kennis van de doorgaande leerlijn hebben (87%). Zo zouden pabo-studenten
ook stage moeten lopen in alle groepen van het basisonderwijs (80%). Opvallend is dat van de leraren

¹ Kamerstuk 35300-VIII, nr. 55 (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-35300-VIII-55.html>)

² Kamerstuk 27923, nr. 401 (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-27923-401.html>)

die het eens zijn met het toevoegen van aparte bevoegdheden ongeveer de helft zelf opnieuw zou kiezen voor een brede bevoegdheid (46%).

Wanneer het gaat over leerkrachtvaardigheden en competenties geven leraren aan zich voldoende bekwaam te voelen om hun wettelijke taak uit te voeren (zie tabel 1 in bijlage I). Opvallend is hierbij de discrepantie tussen na het afronden van de opleiding en nu. Daarnaast zien wij terug dat een minderheid (38%) vindt dat de pabo voldoende aandacht biedt aan specialisatie in het jonge of oude kind. Er is ook geen consensus in hoeverre deze specialisatie in een vervolgopleiding na de lerarenopleiding hoort (47%). Dit past bij het beeld wat wij verkregen uit een verkennende poll (zie bijlage II) op onze social media, voorafgaand aan onze verdiepende enquête. Ruim twee derde van de respondenten gaf aan niet voor een aparte bevoegdheid te zijn, maar wel voor meer aandacht voor de specialisatie in het jonge kind.

Tenslotte zien wij als Lerarencollectief ook grote risico's met betrekking tot gevolgen voor de mobiliteit binnen de scholen. Aparte bevoegdheden kunnen ervoor zorgen dat er gaten in de formatie ontstaan, omdat niet elke leraar aan elke groep meer kan lesgeven.

Wij komen daarom tot de volgende aanbevelingen:

1. Voer het wetsvoorstel niet uit.

Uit onze enquête blijkt dat een meerderheid van zowel alle leraren als de mannelijke leraren vindt dat het wetsvoorstel niet bijdraagt aan het aantrekkelijk maken van de lerarenopleiding en van het beroep leraar. Er is verdeeldheid over het toevoegen van aparte bevoegdheden, de meerwaarde van aparte bevoegdheden en waar de splitsing moet komen. Daarmee ontbreekt draagvlak en is de onderbouwing van het wetsvoorstel onvoldoende sluitend.

2. Waarborg de beroepsstandaard.

Voor goed onderwijs staat vakmanschap en kwaliteit centraal. Het aanpassen van bevoegdheden en daarmee samenhangende bekwaamheidseisen kan leiden tot aantasting van de beroepsstandaard wanneer instroomeisen worden aangepast. Leraren willen niet dat de instroomeisen aangepast worden en zeggen daarmee dat de beroepsstandaard van leraren gewaarborgd moet worden. Daarnaast blijkt uit onze enquête (zie tabel 1 in bijlage I) dat maar een kleine meerderheid van de leraren zich vlak na het afronden van de lerarenopleiding voldoende bekwaam voelt. Het Lerarencollectief vindt dat de kwaliteit van de lerarenopleiding verstevigd moet worden door samen met opleiders en de beroepsgroep kritisch te kijken naar het curriculum en andere mogelijkheden binnen de lerarenopleiding.

3. Centralisatie aanpak lerarentekort.

Er lopen naast dit wetsvoorstel meerdere parallelle initiatieven om het 'lerarentekort' tegen te gaan. In navolging van de aanbevelingen gedaan door Merel van Vroonhoven³ benadrukken wij de noodzaak voor een centrale aanpak om versnippering tegen te gaan.

Met vriendelijke groet,
Debbie Dussel, Marco de Leeuw & Arco Harink
lerarenraad@lerarencollectief.nl

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/07/02/aanbevelingen-mevrouw-van-vroonhoven-aanjager-aanpak-lerarentekort>

Bijlage I: Resultaten enquête wetsvoorstel differentiatie pabo

Het wetsvoorstel bevoegdheden schoolonderwijs jonge en oudere kind stelt voor om een nieuwe bevoegdheid voor leraren te introduceren. Het gaat om een bevoegdheid voor onderwijs aan het jonge kind, en een bevoegdheid voor onderwijs aan het oudere kind. Dit wetsvoorstel komt voort uit de wens voor meer specialisatie uit het regeerakkoord 2017 en sluit aan bij de motie-R. Heerema c.s. (februari 2020) waarin de regering wordt gevraagd om differentiatie binnen de pabo mogelijk te maken met bijbehorende bevoegdheden, bekwaamheidseisen en toelatingseisen.

Het Lerarencollectief, de beroepsvereniging voor leraren uit het primair onderwijs, heeft een inhoudelijke reactie gestuurd naar het ministerie van OCW en naar de Tweede Kamer op basis van een enquête die is uitgezet onder onderwijspersoneel in het primair onderwijs. Hieronder zijn de resultaten van deze enquête nader beschreven.

Respondenten

In totaal hebben 1332 respondenten de enquête ingevuld, waarvan 162 mannen, 1169 vrouwen en 1 anders. Het overgrote deel van de respondenten is leraar en staat voor een groep. Een klein deel van de respondenten heeft op dit moment geen lesgevende taak, maar heeft een andere functie binnen het onderwijs (o.a. directie, intern begeleider, ambulante begeleider).

De 1332 respondenten zijn werkzaam in verschillende sectoren: 1189 in het basisonderwijs, 45 in speciaal basisonderwijs, 35 in het speciaal onderwijs, 25 in het voortgezet speciaal onderwijs en 38 respondenten zijn in een andere sector werkzaam.

De respondenten hebben verschillende lerarenopleidingen gevolgd, zoals: de pabo, (n=998), de PA (n=84), de KLOS (n=103), academische pabo (n=35), zij-instroom traject (n=39) of een buitenlandse lerarenopleiding (n=2). Ook hebben een aantal respondenten een combinatie van eerder genoemde opleidingen gevolgd of een variant daarvan (n=71).

Resultaten

In tabel 1 is beschreven in hoeverre leraren zich competent voelen op vakinhoudelijk, vakdidactisch en pedagogisch gebied. Enerzijds vlak na het afronden van een lerarenopleiding en anderzijds op het moment dat leraren al een periode voor de klas staan. Er is een discrepantie in het gevoel van competentie vlak na het afronden van de lerarenopleiding (gemiddeld 59%) en na een periode voor de klas te hebben gestaan (gemiddeld 95%).

Tabel 1

Gevoel van competentie op vakinhoudelijk, vakdidactisch en pedagogisch gebied bij leraren.

	Eens	Oneens	Neutraal
Na afronding lerarenopleiding voelde ik mij vakinhoudelijk voldoende toegerust om les te geven aan mijn doelgroep.	59%	26%	15%
Na afronding lerarenopleiding voelde ik mij vakdidactisch voldoende toegerust om les te geven aan mijn doelgroep.	56%	28%	16%
Na afronding lerarenopleiding voelde ik mij pedagogisch voldoende toegerust om les te geven aan mijn doelgroep.	62%	22%	16%
Op dit moment voel ik mij voldoende vakinhoudelijk toegerust om les te geven aan mijn doelgroep.	95%	2%	3%
Op dit moment voel ik mij voldoende vakdidactisch toegerust om les te geven aan mijn doelgroep.	94%	2%	4%
Op dit moment voel ik mij voldoende pedagogisch toegerust om les te geven aan mijn doelgroep.	96%	1%	3%

Opmerking. N=1332

In de huidige lerarenopleiding is er sprake van een specialisatie jonge of oude kind. De respondenten geven aan (zie tabel 2) dat in de huidige lerarenopleiding onvoldoende aandacht is voor de specialisatie in het jonge en/of oude kind (58%). Daarnaast geeft 38% van de respondenten aan dat er voldoende aandacht is voor specialisatie in het jonge en/of oude kind.

Tabel 2

Mate van aandacht voor specialisatie in jonge en oude kind op de huidige lerarenopleidingen.

	Eens
In de huidige lerarenopleiding is er voldoende aandacht voor specialisatie in het jonge of oude kind.	38%
In de huidige lerarenopleiding is er te weinig aandacht voor specialisatie in het jonge of oude kind.	58%
In de huidige lerarenopleiding is er te veel aandacht voor specialisatie in het jonge of oude kind.	4%

Opmerking. N=1332

De resultaten in tabel 3 laten zien dat er een kleine meerderheid is die vindt dat het van meerwaarde is om leraren met verschillende bevoegdheden in het team te hebben. Echter vindt 80% van de respondenten dat een pabo-student stage dient te lopen in alle groepen van het primair onderwijs. Ook vindt een ruime meerderheid van de respondenten (87%) het van belang dat leraren kennis hebben van de leerlijnen van groep 1 tot en met groep 8.

Tabel 3

Resultaten m.b.t. vragen over bevoegdheden.

	Eens	Oneens	Neutraal
Er moet naast de bestaande brede bevoegdheid óók een aparte route komen voor het jonge en oude kind.	50%	39%	11%
Verskillende bevoegdheden zijn van meerwaarde voor schoolteams.	50%	28%	11%
Een collega met een aparte onderwijsbevoegdheid voor het jonge kind vind ik van meerwaarde voor de onderbouw.	61%	28%	11%
Een collega met een aparte onderwijsbevoegdheid voor het oude kind vind ik van meerwaarde voor de bovenbouw.	53%	32%	15%
Het is belangrijk dat een pabo-student stage heeft gelopen bij alle leeftijdsgroepen.	80%	14%	7%
Het is belangrijk dat een leraar kennis heeft van de leerlijnen groep 1-8.	87%	8%	5%
Een specialisatie in het jonge of oude kind hoort in een vervolgopleiding ná de pabo. (post-hbo, master etc.)	47%	38%	15%

Opmerking. N=1332

Uit tabel 4a blijkt dat geen meerderheid van de respondenten vindt dat het wetsvoorstel bijdraagt aan de aantrekkelijkheid van de opleiding voor mannen of bijdraagt aan de aantrekkelijkheid van het beroep leraar. In tabel 4b staat weergegeven of de mannelijke respondenten vinden dat het wetsvoorstel bijdraagt aan de aantrekkelijkheid van de opleiding voor mannen of de aantrekkelijkheid

van het beroep. Ook onder mannelijke respondenten is daar geen meerderheid voor. Verder blijkt uit tabel 4a dat een meerderheid van de respondenten (gemiddeld 72%) vindt dat de instroomeisen van de lerarenopleiding niet aangepast moeten worden om apart opgeleid te worden voor het jonge of oude kind.

Tabel 4a

Resultaten van vragen m.b.t. het wetsvoorstel differentiatie pabo.

	Eens	Oneens	Neutraal
Het wetsvoorstel draagt bij aan de aantrekkelijkheid van het beroep leraar.	38%	37%	25%
Het wetsvoorstel draagt bij aan de aantrekkelijkheid van de opleiding voor mannen.	41%	33%	26%
De huidige instroomeisen van de pabo moeten worden aangepast indien je apart opgeleid wil worden voor het jonge kind.	23%	69%	8%
De huidige instroomeisen van de pabo moeten worden aangepast indien je apart opgeleid wil worden voor het oude kind.	18%	74%	9%

Opmerking. N=1332

Tabel 4b

Mening van mannelijke leraren m.b.t wetsvoorstel.

	Eens	Oneens	Neutraal
Het wetsvoorstel draagt bij aan de aantrekkelijkheid van de opleiding voor mannen.	40%	47%	13%
Het wetsvoorstel draagt bij aan de aantrekkelijkheid van het beroep leraar.	35%	48%	17%

Opmerking. n=162. Aantal mannelijke respondenten.

In tabel 5a is weergegeven voor welke bevoegdheid de respondenten opgeleid willen worden. Het blijkt dat 71% van de respondenten kiest voor een brede bevoegdheid. Kortom, om opgeleid te worden om les te geven aan de groepen 1 t/m 8.

Tabel 5a

Voorkeur om opgeleid worden tot een smalle of brede bevoegdheid om les te geven.

	Aantal leraren in %
Een brede onderwijsbevoegdheid	71%
Een aparte onderwijsbevoegdheid voor het jonge kind	17%
Een aparte onderwijsbevoegdheid voor het oude kind	12%

Opmerking. N=1332

In tabel 5b is weergegeven hoe deze voorkeuren zich weerhouden als gekeken wordt naar het soort lerarenopleiding die de respondenten hebben gevolgd. In totaal hebben 998 respondenten aangegeven de pabo te hebben gevolgd, 84 respondenten geven aan de PA te hebben gevolgd en 103 respondenten geven aan de KLOS te hebben gevolgd.

Uit de resultaten blijkt dat de meeste respondenten die de pabo of de PA hebben gevolgd een voorkeur hebben voor een brede bevoegdheid. Daarentegen geeft een meerderheid van de respondenten die de voormalige KLOS hebben gevolgd aan dat er een voorkeur is voor de bevoegdheid voor het jonge kind.

Tabel 5b

Voorkeur voor soort bevoegdheid op basis van gevolgde lerarenopleiding.

	Pabo (n=998)	PA (n=84)	KLOS (n=103)
Voorkeur voor brede bevoegdheid	76%	71%	30%
Voorkeur voor bevoegdheid jonge kind	11%	17%	65%
Voorkeur voor bevoegdheid oude kind	13%	12%	5%

Opmerking. n=1185. Deze respondenten gaven in de enquête aan de pabo, de PA of de KLOS te hebben gevolgd.

Leraren hebben aangegeven in de enquête of er naast de brede bevoegdheid ook een aparte bevoegdheid moet komen voor het jonge en oude kind. In tabel 5c is de groep leraren (n=669) weergegeven die 'eens' hebben geantwoord op die vraag. 46% van de leraren die vinden dat er naast een brede bevoegdheid ook een aparte bevoegdheid moet komen, willen zelf een brede onderwijsbevoegdheid.

Tabel 5c

Eigen voorkeur van leraren die 'eens' antwoordden op een aparte bevoegdheid naast de brede bevoegdheid.

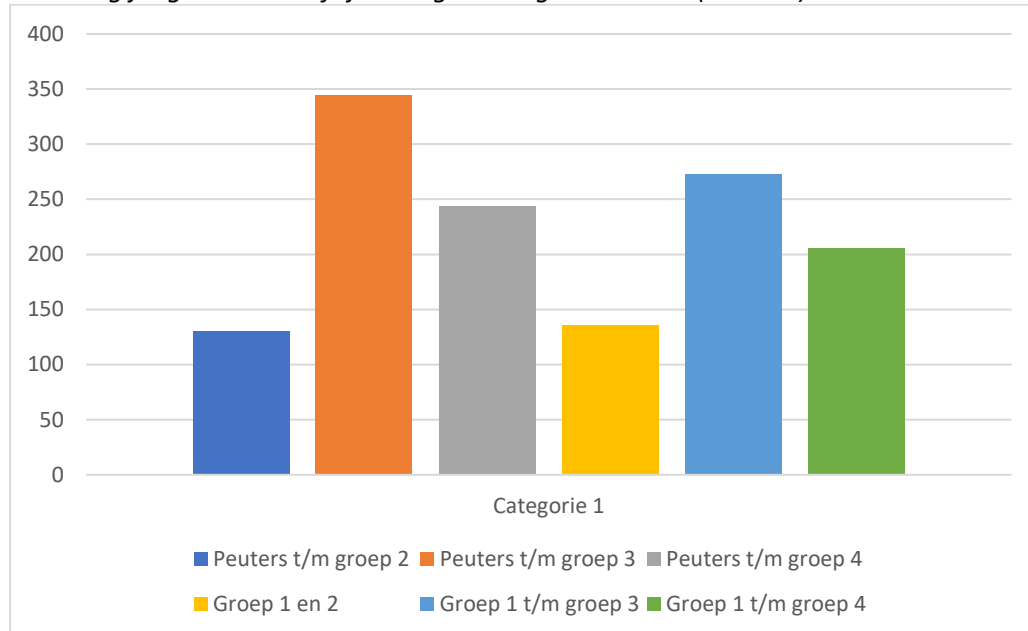
	Aantal leraren in %
Een brede onderwijsbevoegdheid	46%
Een aparte onderwijsbevoegdheid voor het jonge kind	31%
Een aparte onderwijsbevoegdheid voor het oude kind	23%

Opmerking. n=669. Dit is het aantal respondenten van de 1332 die vinden dat er naast een brede bevoegdheid ook een aparte bevoegdheid moet komen voor het jonge en oude kind.

Er zijn zes pabo's gestart met een pilot jonge kind specialist. Binnen deze pilots wordt gericht op leerlingen in de categorie 2 t/m 7 jaar. In figuur 1 is weergegeven binnen welke leeftijdscategorie leraren het jonge kind indelen.

Figuur 1

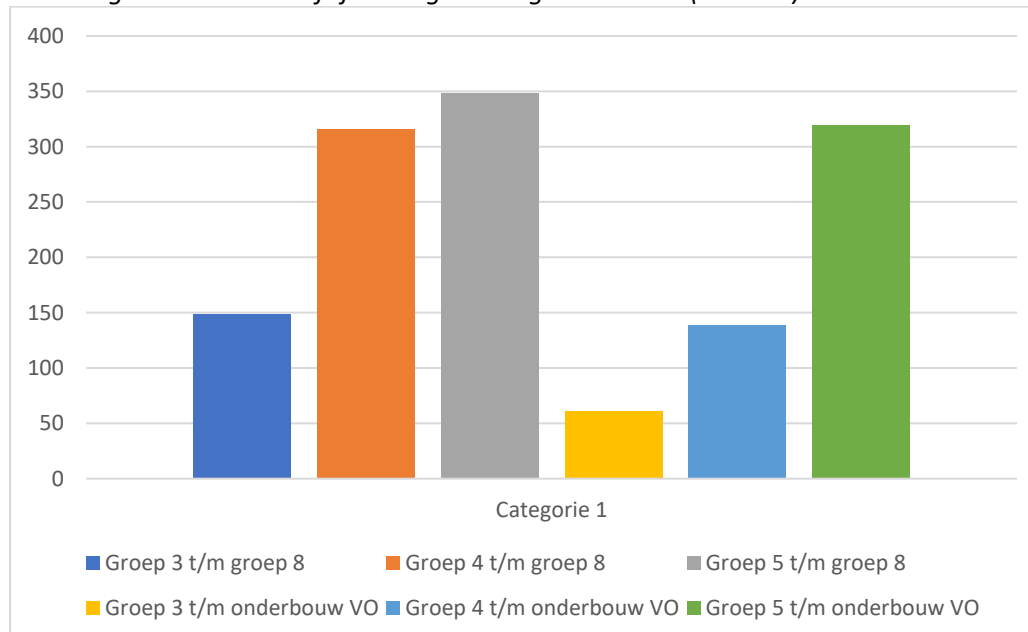
Verdeling jonge kind in leeftijdscategorie volgens leraren. (N=1332)

Ook zijn er zes pabo's gestart met een pilot oude kind specialist. Binnen deze pilots wordt gericht op leerlingen in de categorie 8 t/m 14 jaar. In figuur 2 is weergegeven binnen welke leeftijdscategorie leraren het oude kind indelen.

Figuur 2

Verdeling oude kind in leeftijdscategorie volgens leraren. (N=1332)

Bijlage II: Verkennende poll Lerarencollectief

PO in actie - het Lerarencollectief

Lerarencollectief poll wetsvoorstel splitsing PABO jonge/ oude kind Beste collega's, Gister plaatste een bericht (<https://ap.lc/rSQIY>) over een internetconsultatie over een mogelijke splitsing in bevoegdheden voor leerkrachten basisonderwijs. De internetconsultatie wordt uitgevoerd door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en is een vervolg op de aangenomen motie van de Tweede Kamer (Rudmer Heerema-VVD en Michel Rog-CDA). De bedoeling van dit wetsvoorstel is dat er op elke PABO een mogelijkheid komt om een aparte bevoegdheid te halen voor óf het jonge kind óf het oude kind. Waar de knip van het jonge/ oude kind komt is nog onbekend. De internetconsultatie gaat onder andere over deze vraag. Waar kan je dit mee vergelijken? Stel je voor dat je de Montessori specialisatie doet en je alleen op Montessori scholen les mag geven. Of denk aan de aparte bevoegdheid die je tegenwoordig voor gym moet halen. Zonder deze bevoegdheid mag je géén gym geven. Een splitsing in bevoegdheden zou ditzelfde kunnen betekenen. Wat dit betekent voor de huidige brede bevoegdheden is ook nog niet bekend. Het Lerarencollectief vind het belangrijk jou als leerkracht te informeren. Daarom komen wij half januari bij jullie terug met meer informatie over dit proces. Daarnaast vinden wij het belangrijk om jullie stem te laten horen, ook aan het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. We hopen daarom dat jullie antwoord willen geven op onderstaande vraag – en mogelijke vragen of andere reacties willen delen in de reacties. Wij nemen deze dan mee in een inhoudelijke reactie op het wetsvoorstel, naar het ministerie. Wat vind jij van het splitsen van bevoegdheden basisonderwijs?

☐	Een aparte bevoegdheid is GEEN goed idee, maar WEL meer aandacht voor de specialisatie in het jonge kind	2.162 stemmen
☐	Een aparte bevoegdheid is een GOED idee!	505 stemmen
☐	Een aparte bevoegdheid is GEEN goed idee.	232 stemmen
☐	Anders, licht toe	31 stemmen
☐	Neutraal	8 stemmen